

អាមេរិកថ្កោលទោសការស្តាប់សកម្មជនបក្សប្រឆាំងនៅពន្ធនាគារខេត្តកំពង់ចាម និងទាមទារយុត្តិធម៌

រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសអាមេរិកលោក ម៉ែយ ប៉ូមប៉េអូ (Mike Pompeo) ថ្លែងទៅអ្នកសារព័ត៌មាន ប្រកាសរបាយការណ៍សិទ្ធិមនុស្សលើកទី ៤៣ នៃប្រទេសជិត ២០០ នៅក្រសួងការបរទេស នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៩ Screenshot from the US State Department Website

ដោយ ម៉ុង ណាវ៉េត RFA 2019-05-18

រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក តាមរយៈក្រសួងការបរទេសរបស់ខ្លួន ចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ថ្កោលទោសចំពោះការស្តាប់របស់សកម្មជនគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ លោក ទិត្យ រ៉ែន ហើយទាមទារឱ្យរបបលោក ហ៊ុន សែន ចាត់ការយុត្តិធម៌ និងតម្លាភាពជូនជនរងគ្រោះ ក្នុងករណីស្តាប់នេះ។ ជាងនេះទៅទៀត សហរដ្ឋអាមេរិក ក៏ទាមទារឱ្យរបបលោក ហ៊ុន សែន បញ្ឈប់រាល់ទម្រង់នៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញមកលើមន្ត្រីបក្សប្រឆាំង។ ប៉ុន្តែ មន្ត្រីរបបលោក ហ៊ុន សែន វិញ ថាអ្នកទទេ កុំចេះឈឺឆ្កាលរឿងខ្មែរ កម្ពុជាជាដរដ្ឋអធិបតេយ្យ និងឯករាជ្យ មិនចំណុះតាមការចង់បានរបស់រដ្ឋបរទេសណាឡើយ។

នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ កាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែឧសភា នេះ ក្រសួងការបរទេសអាមេរិក សម្តែងការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំង ដែលសកម្មជនគណបក្សប្រឆាំងលោក ទិត្យ រ៉ែន ស្តាប់នៅក្នុងពន្ធនាគារ។ សហរដ្ឋអាមេរិក អំពាវនាវឱ្យរបបលោក ហ៊ុន សែន ចាត់ការស៊ើបអង្កេតដោយឯករាជ្យ និង ជាបន្ទាន់មួយ ដើម្បីរកឱ្យឃើញមូលហេតុពិតនៅពីក្រោយការចាប់ខ្លួន និងការស្តាប់របស់មន្ត្រីបក្សប្រឆាំងរូបនេះ។

ធ្វើយតបទៅនឹងជំហររដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក មន្ត្រីនាំពាក្យរបបលោក ហ៊ុន សែន គឺលោក ផៃ ស៊ីផាន ថា អាជ្ញាធរ
របបនេះ ចេះចាត់ចែងរឿងនេះហើយ មិនចាំបាច់សហរដ្ឋអាមេរិក ឬប្រទេសដទៃណាមួយ មកលូកដៃ ឬគិតគូររឿងនេះ
ជំនួសម្ចាស់ប្រទេសនោះទេ។ លោកអះអាងថា រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា កំពុងតាមដានរឿងយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់បំផុត។ លោក
បន្តថា ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលកាន់រឿងក្តី នេះកំពុងស៊ើបអង្កេត ហើយនឹងបង្ហាញលទ្ធផលតាមដាននេះ៖ «នៅពេលដែល
បុគ្គលណាមួយ ដែលស្លាប់នៅក្នុងពន្ធនាគារ យើងចាំអារម្មណ៍ខ្ពស់ណាស់ ថាតើវាពាក់ព័ន្ធនឹងទារុណកម្ម ឬពាក់ព័ន្ធនឹង
អ្វីៗ ត្រូវតែមានលទ្ធផលប្រកាស តាមរយៈក្រសួងយុត្តិធម៌នេះឯង។ មិនចាំបាច់មានរដ្ឋាភិបាលណា ឬអង្គការណាមក
ប្រដៅឱ្យយើងធ្វើទេ។ ជាយន្តការ យើងត្រូវតែធ្វើដូច្នោះជាចាំបាច់ »។

លោក ទិត្យ រ៉ែន ស្លាប់ក្នុងពន្ធនាគារ នៅខេត្តកំពង់ចាម កាលពីខែមេសា ដែលសង្ស័យថា ស្លាប់ដោយសារអំពើទារុណកម្ម
ក្នុងពេលជាប់ឃុំ ព្រោះសាកសពរបស់លោក មានស្នាមជាំខ្មៅ និងរបួសខ្លាំងនៅលើរង្វង់ភ្នែក និងចិញ្ចើមខាងស្តាំ។ ភ្លាមៗ
នោះ មន្ត្រីតុលាការខេត្តកំពង់ចាម បានចោលការសង្ស័យនេះ ដោយអះអាងថា តាមការស៊ើបអង្កេត គឺជនរងគ្រោះ
ស្លាប់ដោយសារជួលខ្លួនឯង។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី មន្ត្រីអង្គការសង្គមស៊ីវិល មិនជឿលើការអះអាងនេះទេ និងទាមទារឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតឯករាជ្យ
មួយ ទើបសាធារណជនអស់មន្ទិល និងដើម្បីរកយុត្តិធម៌ជូនជនរងគ្រោះ។ នាយករងទទួលបន្ទុកផ្នែកឃ្នាំមើល
សិទ្ធិមនុស្ស នៃអង្គការលីកាដូ លោក អំ សំអាត លើកឡើងថា ការស៊ើបអង្កេត ដែលអាចគួរឱ្យជឿទុកចិត្តបាន គឺទាល់តែ
មានការចូលរួមពីអង្គការសង្គមស៊ីវិល និង ស្ថាប័នឯករាជ្យទៀត បើមិនដូច្នោះទេ ការស៊ើបអង្កេតណាមួយ ដែលមានតែ
ភាគីរដ្ឋាភិបាល គឺមិនខុសពីការស៊ើបអង្កេតករណីឃាតកម្ម មុនៗនោះដែរ៖ «ទម្លាប់កន្លងមក យើងឃើញមានករណី
ជាច្រើនហើយ ដែលរដ្ឋាភិបាល បានអះអាងថា ខ្លួនបានបង្កើតគណៈកម្មការស៊ើបអង្កេត ដូចជាករណីធំៗ ឃាតកម្មលើ
លោក ជា វិជ្ជា លោកបណ្ឌិត កែម ឡី លោក ឈុត រុទ្ធី និង ឃាតកម្មលើតារាចម្រៀង និង អ្នកការពារសង្គមផ្សេងៗទៀត
យើងឃើញថា រដ្ឋាភិបាលអះអាងថា បានបង្កើតគណៈកម្មាធិការ ដើម្បីស៊ើបអង្កេត។ ប៉ុន្តែ យើងឃើញហើយ លទ្ធផល
នៃការស៊ើបអង្កេតទាំងអស់នោះ គឺមិនមានការផ្តល់យុត្តិធម៌ទេ ហើយក្រុមគ្រួសារហ្នឹង រង់ចាំយុត្តិធម៌ហ្នឹង ហាក់បីដូចជា
ឆ្ងាយនៅជើងមេឃ»។

លោក អំ សំអាត បន្ថែមថា មានតែការស៊ើបអង្កេត ដោយឯករាជ្យ និងតម្លាភាព ដែលអាចជឿជាក់បានតែប៉ុណ្ណោះ ទើប
អាចស្តារមុខមាត់ និងសុចរិតភាពរបស់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាល និង ជួយពង្រឹងផ្នែកយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌផង។

បន្ថែមទៅលើសារអំពាវនាវឱ្យស៊ើបអង្កេតរឿងលោក ទិត្យ រ៉ែន នេះ ក្រសួងការបរទេសអាមេរិក ក៏បានសម្តែងក្តីបារម្ភផង
ដែរ ចំពោះការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើមន្ត្រីគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ នៅមូលដ្ឋាន ដែលរបបលោក ហ៊ុន សែន បានកោះហៅ
ជាបន្តបន្ទាប់ កើនឡើងដល់ ៧០នាក់ហើយ គិតមកត្រឹមថ្ងៃទី១៧ ខែឧសភា។

សហរដ្ឋអាមេរិក ស្នើឱ្យរបបលោក ហ៊ុន សែន បញ្ឈប់ការរឹតត្បិតសិទ្ធិសេរីភាពផ្នែកនយោបាយ លើមន្ត្រីបក្សប្រឆាំង ទាំងអស់ និងអ្នកហ៊ានរិះគន់របបនេះផ្សេងទៀត និងត្រូវដោះលែងអ្នកទោសមនសិការ ដែលរបបនេះចាប់ចង និងឃុំខ្លួន តាមអំពើចិត្ត ឬដោយមិនត្រូវតាមនីតិវិធីច្បាប់ ក្នុងនោះមានទាំងប្រធានគណបក្សប្រឆាំងលោក កឹម សុខា ផង។

ជុំវិញរឿងនេះ លោក ផៃ ស៊ីផាន អះអាងថា ចំណាត់ការទាំងឡាយរបស់អាជ្ញាធរកម្ពុជា គឺស្របតាមនីតិវិធីច្បាប់ និងស្នើ ឱ្យអាមេរិកដកដៃចេញពីរឿងនេះ ដើម្បីកុំឱ្យលោក កឹម សុខា កាន់តែផ្តុំខ្លួនជ្រៅថែមទៀត ព្រោះលោកអះអាងថា បទ ចោទពីរឿងក្បត់ជាតិនោះ មានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងសហរដ្ឋអាមេរិកផងដែរ៖ «ចំពោះខ្ញុំផ្ទាល់ ខ្ញុំសុំឱ្យបរទេសទាំងអស់ដកដៃ ចេញ កុំឱ្យដាក់សម្ពាធបន្ថែម ព្រោះរឹតតែបង្កើតករណីសង្ស័យបន្ថែមលើ កឹម សុខា ដែលជាបុគ្គល ទទួលបន្ទុកនៃការ សង្ស័យពីតុលាការស្រាប់ទៅហើយនោះ»។

លោក អំ សំអាត មិនភ្ញាក់ផ្អើលនឹងជំហររបស់អ្នកនាំពាក្យរដ្ឋាភិបាលទេ ព្រោះលោកថាជាធម្មតាមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល តែងតែ ថ្លែងការពាររដ្ឋាភិបាល។ ប៉ុន្តែលោកបន្តថា អ្វីដែលជាបញ្ហាជាក់ស្តែង គឺមិនដូចការអះអាងរបស់មន្ត្រីទាំងនោះ នោះទេ ព្រោះសហគមន៍អន្តរជាតិ ក៏មើលឃើញនូវការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើសំឡេងប្រឆាំង។ ចំណាត់ការលើមន្ត្រីបក្ស ប្រឆាំង គឺជារឿងនយោបាយ ដើម្បីធ្វើទុក្ខបុកម្នេញបក្សប្រឆាំង ច្រើនជាងការអនុវត្តនីតិវិធីពិតប្រាកដ។ លោកលើកឡើង អំពីចំណាត់ការរបស់សហភាពអឺរ៉ុប ក្នុងការផ្តើមនីតិវិធីព្យួរការអនុគ្រោះពន្ធ EBA ក៏ដោយសារតែការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស និងបំផ្លាញប្រជាធិបតេយ្យនេះឯង។ សហភាពអឺរ៉ុប ក៏ទាមទារឱ្យដោះលែងលោក កឹម សុខា នេះដែរ ៖ «សាររបស់ សហរដ្ឋអាមេរិក ក៏មិនខុសគ្នាដែរ។ អង្គការសហប្រជាជាតិ ក៏ផ្តល់ជាអនុសាសន៍ដូចគ្នាដែរ ថាត្រូវដោះលែងលោក កឹម សុខា។ ដូច្នេះយើងគិតថា កម្ពុជាគួរតែពិចារណាលើបញ្ហាទាំងអស់នោះ ព្រោះយើងដឹងហើយថាការអនុវត្តច្បាប់របស់ កម្ពុជា ដែលលើកឡើងនោះ គឺជាការអនុវត្តច្បាប់ ប៉ុន្តែ សហគមន៍អន្តរជាតិគេមើលមក ការអនុវត្តច្បាប់ហាក់ដូចជាមិន សូវស្របទៅតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ជាពិសេសវាធ្វើឱ្យដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យជាក់ថយក្រោយ»។

ជាចុងក្រោយ នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដដែល សហរដ្ឋអាមេរិក ស្នើឱ្យរបបលោក ហ៊ុន សែន ស្តារសិទ្ធិមនុស្ស និង ប្រជាធិបតេយ្យឡើងវិញ ដោយធ្វើយ៉ាងណាអនុញ្ញាតឱ្យមានរបបប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស ពិតប្រាកដ និងត្រូវ ពិនិត្យច្បាប់ និងការអនុវត្តរបស់ខ្លួន ឱ្យស្របតាមកាតព្វកិច្ចរបស់កម្ពុជា ក្នុងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ អន្តរជាតិ។